Oponentský posudek na dizertační práci Mgr. Jana Charypara

Scénická hudba Josefa Suka k dramatické legendě Julia Zeyera Pod jabloní

Předkládaná dizertační práce se zaobírá méně známým Sukovým dílem, a to dle mého soudu vyčerpávajícím způsobem. Text přináší kombinaci historického bádání, hudebně-teoretické analýzy i komparace s dalšími díly; snoubí komplexní metodologický přístup s historickým, estetickým a kontextuálním rozborem.

Autor svou práci rozděluje na sedm zásadních oddílů, dále členěných na řadu dílčích segmentů. První z nich, nazvaný *Umělecký vztah mezi Juliem Zeyerem a Josefem Sukem* nezůstává jen precizním přiblížením spolupráce obou umělců, ale v podobě literárněhistorické sondy přibližuje osobnost J. Zeyera v kontextu jeho doby: jako parnasistu, usilujícího o vytříbenost a kultivovanost literární tvorby a hledajícího únik "do snové umělecké skutečnosti čisté krásy" i jako umělce tápajícího a zmítajícího se v dekadenci konce 19. století a hledajícího východiska v náboženském mysteriu. Další oddíly pak z různých úhlů osvětlují okolnosti vzniku a geneze legendy (část *Zeyerova legenda Pod jabloní*): poukazují na zrod Zeyerova díla i na jeho kritické ohlasy; následně přibližují hudební stránku díla včetně úprav a verzí (kapitola *Geneze a ohlasy scénické hudby k legendě*). Za stěžejní pokládám oddíl analyzující jednotlivé verze Sukova díla, zejména část *První verze scénické hudby (1901),* který nejen velmi detailně analyzuje celkovou formu i dílčí motivy, ale nabízí detailní komparaci s druhou scénickou hudbou Josefa Suka k Zeyerově hře *Radúz a Mahulena* a také zasazuje Sukovu tvorbu do kontextu scénické hudby a melodramatu 19. století. Další kapitoly pak dokumentují skladatelovy revizní úpravy scénické hudby z let 1911 a 1915 a představují vznik několika orchestrálních suit. Poslední kapitola si všímá přínosu a potenciálu díla a klade otázky k okolnostem současné recepce legendy.

Osobně na dizertaci cením vedle stěžejní a precizně zpracované analytické části legendy i historický a kontextuální rozbor, akcentující hudební a literární kontext přelomu 19. a 20. století, jenž čtenáři zjednodušuje pochopení řady souvislostí. S tímto úzce souvisí mezioborové aspekty zejména literárně-historické, které svým záběrem celou práci posouvají za hranice ‚pouhé' muzikologie.

K předkládané dizertaci nemám žádné zásadní připomínky či doplňky. Dovolím si jen pár drobných postřehů či upřesňujících dotazů, které mohou být podnětné pro případné ediční vydání práce, které by bylo vhodné.

1. Na s. 68 autor zmiňuje několikeré nastudování legendy *Pod jabloní* jednak v ND Praha (1904, 1934) a jednak v Městském divadle v Plzni (1908). Pokud se autor nevymezuje jen na pražské provedení, uvítala bych i další soupis premiér, např. v Brně dílo zaznělo dvakrát – v letech 1903 a 1936.

2. V souvislosti s odkazem legendy Pod jabloní na středověká mysteria mne napadá možnost kontextuálního srovnání díla s Martinů pozdějším hudebním divadlem *Hry o Marii* zejména v souvislosti se sice nedlouho trvající, ale jistě ne bezvýznamnou etapou vztahu učitel (Suk) - žák (Martinů).

3. Jan Charypar zmiňuje absenci nahrávek díla. Z těch několika málo existujících poukázal vedle nahrávky Libora Peška i na zajímavou nahrávku suity v podání pardubické konzervatoře (a několika spřízněných sborů) z roku 2015. Má k nastudování nějaké bližší informace? (kupř. z nahrávky není jasné, kdo je autorem suity)

4. V soupise rukopisných hudebnin na s. 192 bych ocenila jasnější rozlišení či upřesnění informací k jednotlivým partiturám: první položka soupisu je označena jako autograf, dále se na čtvrtém a pátém místě seznamu objevují dvě partitury, obě označené jako rukopisné. Jde o rukopisné opisy jinou rukou, či také Sukův rukopis, tedy snad další autograf? (nebo snad pozdější opis autorovou rukou?)

5. Dvakrát je v textu zmíněno *Nadání Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových* v zámku v Lužanech. Zde bych doporučila pro jednoznačnější pochopení uvést i označení instituce,

tedy *Nadace "Nadání Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových"* (tak jak to sama nadace uvádí na svých webových stránkách), neboť z textu nadační charakter instituce zcela čitelný není.

6. Dovolím si drobně polemizovat s autorovým výrokem *"Autor scénické hudby si může vybírat typy monologů a dialogů, které zhudební..." (s. 123)* i když je pravděpodobné, že tomu tak ve většině může být. Určitě ale existují i případy autorů dramatických děl, kteří na skladatele přenášeli/přenášejí svou konkrétní představu i v podobě požadovaných zhudebněných částí.

Dizertační práce Jana Charypara je psána kultivovaným jazykem, po metodologické stránce je vhodně uchopena, po formální v pořádku. Přináší celou řadu zcela nových a hodnotných poznatků, jimiž autor jednoznačně prokázal schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve výzkumné oblasti. Závěrem konstatuji, že hodnocený text splňuje všechny požadavky standardně kladené na dizertační práce a ráda jej doporučuji k obhajobě.

V Brně, dne 6. 1. 2025 doc. Mgr. MgA. Monika Holá, Ph.D.